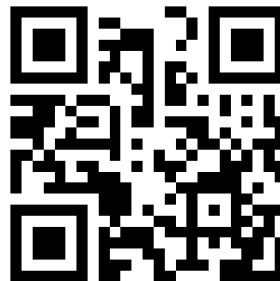

DOI 10.37491/UNZ.106.5
УДК 349.42 (477)

Анна МІСІНКЕВИЧ¹

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВІДБУДОВИ

Досліджуються правовідносини з рекультивації земель після підписання міжнародної угоди між Україною та США щодо видобутку корисних копалин та мінералів з надр України. Аналізується екологічна ситуація земель України, які є деградованими, пошкодженими та забрудненими як унаслідок військових дій, так і в результаті антропогенного навантаження на них. Науковцем аналізується сучасне українське земельне, гірниче та екологічне законодавство, яке пов'язане з рекультиваційними правовідносинами. Також вивчається міжнародно-правовий досвід законодавчого забезпечення проведення рекультивації на земельних ділянках, які постраждали після видобутку корисних копалин, а саме у країнах ЄС, та пропонується запозичення розроблення й прийняття загальнодержавної програми щодо охорони та рекультивації ґрунтів на державному рівні. Саме такий нормативно-правовий документ у ключі підписання міжнародної угоди між США та Україною зможе забезпечити пріоритет вимог екологічної безпеки та раціональне використання й охорону земель відповідно до положень земельного законодавства і цілей сталого розвитку України в майбутньому після відбудови нашої держави. Пропонуються зміни до податкового законодавства України щодо встановлення пільгових умов оподаткування земельних ділянок, які після гірничодобувних робіт є деградованими, пошкодженими та забрудненими і потребують рекультивації, шляхом поетапного відновлення їхньої ландшафтної структури. Такий правовий ме-

¹ кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри трудового, земельного та господарського права, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, msinkevych@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2038-6188>.

ханізм забезпечить зменшення фінансового навантаження на інвесторів та буде виступати певною гарантією щодо ефективного відновлення таких земель. В аспекті інвестиційної привабливості українських земель для інвесторів щодо видобутку корисних копалин та подальшого відновлення таких земельних угідь шляхом проведення рекультивациі пропонується на законодавчому рівні запровадити краудінвестинг як ефективний економічний механізм зовнішніх капіталовкладень у наші земельні ресурси. Він широко використовується у країнах ЄС як економіко-правовий механізм підтримки та розвитку інвестиційного фонду відповідної держави.

Ключові слова: земля, земельна ділянка, охорона та відновлення земель, рекультивациа земель, міжнародна угода, оподаткування земель, краудінвестинг, деградація земель, пошкодження земель, програма охорони та рекультивациі ґрунтів.

Постановка проблеми. Сьогодні вкрай актуальним постає перед нами питання щодо екологічної долі наших земельних ресурсів та країни в цілому. Екологічна ситуація земель в Україні є вкрай складною. Про це свідчать дані екологів та науковців, які здійснюють моніторинг якості ґрунтів та земель на території нашої держави. Рівень розораності земель в Україні один з найбільших у світі — 53,9 %. За даними Національної академії аграрних наук України, економічні збитки від деградації ґрунту ще до початку російської агресії становили близько 40 млрд грн/рік [1, с. 6]. З повномасштабним вторгненням РФ на територію України екологічна ситуація щодо деградованих, пошкоджених та забруднених земель в Україні стала значно складнішою, а кількість таких земель, які потребують відновлення шляхом проведення рекультивациі збільшилася в геометричній прогресії. Нині фахівці Університету Вагенінгена стверджують, що витрати на відновлення земель України складуть щонайменше \$20 мільярдів — це близько 15 % довоєнного ВВП України. За їхніми підрахунками, ця оцінка включає вартість розмінування та рекультивациі, тобто безпосередньо відновлення ґрунту та повернення його у придатний стан для господарського використання [2]. Ще одним викликом для нас стало нещодавнє підписання міжнародної угоди між Україною та США щодо видобутку корисних копалин на території України. Ця угода передбачає широкомасштабний видобуток покладів 57 видів мінералів та корисних копалин із надр української землі. Такий масовий видобуток корисних копалин із надр українських земель призведе ще до більшої деградації, пошкодження, забруднення земельних ресурсів в Україні та може ще більше поглибити правові проблеми рекультивациі земель. Нині означена угода вже пройшла процес ратифікації на законодавчому рівні в Україні, але постає одне з ключових питань, а саме: яким чином і як буде забезпечуватися та фінансуватися на правовому рівні здійснення рекультивациі земель, що зазнають деградації та пошкоджень внаслідок такого видобутку? На яких землях за правовим титулом

буде проведено такий видобуток? Питань у правовій площині в сфері означених правовідносин є більше, ніж відповідей на них.

Ступінь розробленості проблеми. Особливості правових проблем проведення рекультивації на деградованих, пошкоджених та забруднених землях після видобутку корисних копалин були предметом наукового дослідження провідних українських вчених, таких як: Н. С. Гавриш [3], Р. С. Кірін [4], П. Ф. Кулинич [5], Т. В. Лісової [6], І. Б. Мачуської [7], А. Л. Місінкевич [8], Т. К. Овертковської [9], М. М. Чабаненка [10], М. В. Шульги [11].

Мета статті — вивчення та аналіз правових проблем проведення рекультивації земель після видобутку корисних копалин із залученням іноземних інвесторів в аспекті підписання міжнародної угоди між Україною та США.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку із євроінтеграцією України до ЄС та відкриттям ринку землі в Україні земельне та екологічне законодавство, яке стосується охорони та раціонального використання земель, після видобутку корисних копалин зазнало деяких реформаційних змін. Варто зазначити, що процедурно-правовий механізм проведення рекультивації земель сьогодні регулюється низкою нормативно-правових актів в Україні: Земельним кодексом України [12], Кодексом України про надра [13], Законом України «Про охорону земель» [14], Законом України «Про землеустрій» [15], постановами Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил розроблення робочих проєктів землеустрою» [16], «Про порядок використання коштів державного бюджету, які виділяються для проведення земельної реформи, збереження, відтворення та забезпечення раціонального використання земельних ресурсів» [17], Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках» [18], Директивою Європейського Парламенту і Ради 2006/21/ЄС «Про управління відходами видобувної промисловості та про внесення змін до Директиви 2004/35/ЄС» [19] та ДСТУ 7941:2015 «Якість ґрунту. Рекультивація земель. Загальні вимоги» [20]. Аналізуючи вищезазначені законодавчі акти в площині рекультиваційних правовідносин, спостерігаємо правові прогалини та суперечності, що призводять до відсутності чіткого правового механізму реалізації відновлення та охорони земель, на яких здійснюється видобуток покладів корисних копалин. Тут варто зазначити, що в аспекті підписання міжнародної угоди між Україною та США щодо довготривалого видобутку різноманітних типів мінералів та корисних копалин на території України необхідно розробити покроковий план відновлення земельних ділянок, які будуть порушені та деградовані внаслідок гірничодобувних робіт. Це дасть нам на законодавчому рівні можливість захистити Україну та забезпечити реалізацію норм Конституції України в аспекті

того, що земля є основним національним багатством Українського народу, яке перебуває під особливою правовою охороною держави.

Необхідно зазначити, що відповідно до положень ст. 166 Земельного кодексу України [12] та ст. 52 Закону України «Про охорону земель» рекультивації підлягають землі, які зазнали змін у структурі рельєфу, екологічному стані ґрунтів і материнських порід та в гідрологічному режимі внаслідок проведення гірничодобувних, геологорозвідувальних, будівельних та інших робіт [14]. Аналізуючи положення вищезазначених нормативно-правових актів, стикаємося з відсутністю норм, які вказували б нам, протягом якого періоду часу повинна бути проведена рекультивація на таких земельних ділянках, що втратили свою природню цінність. Наступним моментом, на який слід звернути увагу в цих правовідносинах, — це те, що в земельному та екологічному законодавстві відсутні чіткі критерії щодо встановлення коефіцієнта, який характеризує якісні показники стану ґрунту і за відсутності яких необхідно проводити рекультиваційні заходи на землях, що втратили свою господарську придатність під час гірничодобувних робіт.

Вивчаючи означені правовідносини, нам слід звернутися до міжнародного досвіду Європейського Союзу. На сьогодні в ЄС на рівні директив затверджені основоположні принципи охорони земель через прийняття кожною країною учасницею ЄС своєї загальнодержавної, національної програми щодо охорони та рекультивації ґрунтів. Такі нормативно-правові документи у країнах ЄС на постійній основі кожні п'ять років переглядаються і затверджуються відповідно до екологічних показників якості ґрунтового покриву та в необхідності проведення рекультивації на землях, які зазнали негативних змін у рельєфі шляхом антропогенного впливу. Для України в ключі підписання міжнародної угоди з США щодо безстрокового видобутку корисних копалин, розроблення та затвердження такої «Програми охорони та рекультивації ґрунтів» було б ефективним правовим механізмом, який зміг би забезпечити пріоритет вимог екологічної безпеки та раціональне використання й охорону земель відповідно до положень земельного законодавства і цілей сталого розвитку України. Окрім цього, існування такого правового документа забезпечить встановлення відповідальних суб'єктів з боку органів державної влади та місцевого самоврядування, які будуть уповноважені здійснювати контроль за проведенням рекультиваційних робіт на деградованих і порушених землях, які охоплюються угодою між Україною та США про видобуток корисних копалин. У цьому аспекті також доречним є положення Директиви Європейського Парламенту і Ради 2006/21/ЄС від 15 березня 2006 р. [19], яка була ратифікована Україною, де зазначається про необхідність на державному рівні розроблення та затвердження Плану рекультивації земель та утилізації відходів після видобутку корисних копалин суб'єктами господарювання у сфері цих правовідносин. На наше глибоке переконання, такий юридично-землепорядковий документ повинен бути на рівні національного земельного законодавства України прописаний задля зобов'язання в обов'язковому порядку суб'єктів, які здійснюють в Україні видобуток корисних копалин відновити

земельні ділянки до їхнього попереднього стану та забезпечити екологічний добробут земельним ресурсам України.

Наступним моментом у правовідносинах з рекультивації земель, на який слід звернути увагу, є те, що аналізуючи чинне земельне законодавство України та правові ризики щодо підписання міжнародної угоди між Україною та США щодо видобутку корисних копалин та мінеральних ресурсів із надр української землі, варто зазначити, що на сьогодні заборонено відчуження земельних ділянок для іноземних юридичних та фізичних осіб. Варто зауважити, що відповідно до умов завершення земельної реформи в Україні на законодавчому рівні було встановлено, що третім етапом щодо відкриття ринку земель в Україні повинен був відбутися референдум у 2024 році, на якому український народ відповідно до положень Конституції України повинен був висловити свою думку: чи надавати право іноземним юридичним та фізичним особам набувати право власності на сільськогосподарські землі в Україні чи ні. Однак, у зв'язку із повномасштабним вторгненням РФ на територію України та запровадженням воєнного стану в Україні, це питання було відтерміновано. Тут варто мати на увазі той момент, що після завершення війни вищезазначене питання знову почнуть активно розглядати на державному рівні. Нам слід зазначити, що в аспекті підписання міжнародної угоди між США та Україною щодо видобутку корисних копалин виникають правові ризики щодо можливості втрати права власності українського народу на землю, яка відповідно до Конституції України є основним національним багатством України. Цей правовий ризик виникає через недосконалість чинного земельного законодавства. Так, відповідно до частини третьої ст. 23 Земельного кодексу України зазначено, що для будівництва промислових підприємств, об'єктів житлово-комунального господарства, залізниць і автомобільних шляхів, ліній електропередачі та електронних комунікаційних мереж, магістральних трубопроводів, а також для інших потреб, не пов'язаних з веденням сільськогосподарського виробництва, надаються переважно несільськогосподарські угіддя або сільськогосподарські угіддя гіршої якості [12]. Саме ця норма права дає можливість здійснити відчуження земель сільськогосподарського призначення через переведення їх у категорію земель промисловості. У свою чергу, Земельний кодекс України зазначає, що землі промисловості можуть перебувати в державній, комунальній та приватній власності [12]. Таким чином, це є прямим ризиком того, що якщо буде проведено референдум щодо надання права приватної власності для іноземних юридичних та фізичних осіб на землі сільськогосподарського призначення і український народ проголосує за таке право, то значна частина українських земель з її корисними копалинами перейде у приватну власність до американських корпоративних груп.

Продовжуючи вивчення означеної проблематики, слід відмітити, що ключовим аспектом здійснення рекультивації земель після видобутку корисних копалин є забезпечення ефективного фінансово-правового механізму проведення таких відновлювальних робіт. Відповідно до ст. 97 Земельного кодексу України, підприємства, установи та організації, які проводять

розвідувальні роботи, зобов'язані відшкодовувати власникам землі або землекористувачам усі збитки, зокрема і недержані доходи, а також за свій рахунок приводити займані земельні ділянки в попередній стан [12]. Аналогічне положення також закріплене у ст. 24 Кодексу України про надра [13]. У доповнення вищезазначених положень ст. 52 Закону України «Про охорону земель» зазначає нам, що роботи із зняття, складування, збереження та нанесення ґрунтової маси на порушені земельні ділянки здійснюються за рахунок фізичних та юридичних осіб, з ініціативи або вини яких порушено ґрунтовий покрив, а роботи з нанесення знятої ґрунтової маси на малопродуктивні землі здійснюються за бажанням власників або землекористувачів, зокрема й орендарів, цих земельних ділянок за їхній рахунок [14]. Аналізуючи норми вищезазначених нормативно-правових актів, звертаємося до положень податкового законодавства України в частині оподаткування таких земель, які зазнали деградації, пошкодження та забруднення внаслідок видобутку корисних копалин і які підлягають відновленню шляхом проведення рекультивації. В аспекті цих правовідносин законодавець не передбачив ніяких преференцій для такої категорії земель, що зазнали руйнівного характеру своєї ландшафтної структури внаслідок антропогенного впливу. Тому, на наше переконання, було б доцільно доповнити ст. 283 Податкового кодексу України такими положеннями: «... не сплачується податок на земельні ділянки, які підлягають рекультивації після проведення гірничодобувних робіт та протягом усього періоду часу, поки будуть тривати технічні та землепорядні роботи, що входять до етапів здійснення рекультивації аж до повного відновлення ландшафтної структури та екологічно якісних показників ґрунту цих земель». Це надасть правові гарантії як для землевласників (орендодавців), так і для орендарів, які укладають договори оренди земельних ділянок для гірничодобувних потреб щодо забезпечення захисту своїх земельних прав, так як відповідно до положень ст. 269 Податкового кодексу України платники земельного податку є платники орендної плати — землекористувачі (орендарі) земельних ділянок державної та комунальної власності на умовах оренди [21]. Тому, виходячи з наших пропозицій щодо доповнення ст. 283 Податкового кодексу України вищезазначеною правовою нормою, це положення змінить фінансове навантаження із суб'єкта рекультиваційних правовідносин, а саме користувача (орендаря) земельною ділянкою, який зобов'язується відповідно до положень земельного та гірничого законодавства здійснити рекультивацію такої земельної ділянки, бо такий відновлювальний процес є надто дороготарісним, а по-друге, для інвесторів (іноземних американських компаній) це спростить процедурний механізм у сфері такої діяльності.

Необхідно зазначити, що в аспекті підписання між Україною та США міжнародної угоди щодо видобутку корисних копалин необхідно також на законодавчому рівні врегулювати інвестиційну діяльність у цих правовідносинах. Інвестування у видобуток копалин вимагає також вкладення інвестицій на відновлення земель, які зазнали деградації та пошкодження від такої діяльності. Аналізуючи закордоне законодавство у західних країнах, зокрема і в США, яке регулює інвестиційну діяльність, що пов'язана з

видобутком корисних копалин і відновленням земель після такої діяльності, то стикаємося з таким інвестиційним інститутом, як краудінвестинг. У світовому масштабі це доволі популярний та ефективний інвестиційно-правовий механізм для залучення інвестицій. На наше переконання, саме впровадження краудінвестингу в національне законодавство в ключі підписання міжнародної угоди про видобуток корисних копалин забезпечить у майбутньому проведення рекультиваци в аспекті вимог ст. 52 Закону України «Про охорону земель».

У науковій доктрині краудінвестинг розуміється як залучення фінансування в який-небудь малий або новий бізнес. Дослівно термін перекладається, як фінансова допомога від натовпу. Тобто це гроші, які збираються з великої кількості зацікавлених інвесторів у різній кількості для фінансування одного проекту [22, с. 97]. Механізм роботи краудінвестингу виявляється таким чином, що в процесі реалізації стартапу інвестор стає акціонером нової компанії. Найголовніше, що такий тип інвестування допомагає боротися із нестачею капіталу як на початковому рівні, так і в процесі розвитку бізнесу. Тут варто зазначити, що у світовому розумінні краудінвестинг — це бізнес на спільні кошти, коли декілька інвесторів вкладають свій капітал у бізнес-проект для отримання доходу або інших зисків у майбутньому [22, с. 97]. На наше переконання, для України це доволі вигідний інвестиційний механізм для відновлення земель у майбутньому від видобутку корисних копалин. Відповідно до положень краудінвестингу особа-інвестор, яка вкладає кошти у бізнес-проект, перетворюється надалі на акціонера, який зацікавлений у розвитку свого бізнесу в майбутньому. Такі інвестори в майбутньому будуть отримувати прибуток від сфери свого бізнесу та матимуть змогу приймати рішення у сфері своєї діяльності. Варто зазначити, що стати учасником, тобто суб'єктом краудінвестингу в правовій площині, є нескладним процесом. Для цього потрібно, щоб фізична або юридична особа, яка бажає залучити кошти на розвиток певного бізнес-проекту, повинна заключити угоду про надання послуг щодо залучення інвестицій з краудінвестинговою платформою [22, с. 98]. Пізніше, як показує практика, укладається ще одна угода, а саме це «договір інвестування» між інвестором та юридичною особою, яка залучає засоби, у формі прийняття оферти, тобто акценту. Варто наголосити на тому, що для того, щоб означена процедура здійснилася, то сторонам угоди необхідно пройти такі обов'язкові етапи, а саме: особі-суб'єкту, який залучає іноземні інвестиції, варто опублікувати на платформі інвестиційну пропозицію, яка відповідно до цивільного законодавства має назву «оферта». У свою чергу, іноземному інвестору необхідно її прийняти, тобто акцентувати. У кінцевому варіанті укладається угода в цифровому форматі між цими суб'єктами інвестиційних правовідносин. У процесі краудінвестингу можуть укладатися різні типи договорів. Як правило, платформа краудінвестингу в своїй правовій площині нагадує фондову біржу, але вона набагато простіше працює. Таким чином, на наше глибоке переконання, краудінвестинг в аспекті підписання міжнародної угоди між Україною та США стане рушійною силою щодо фінансово-правового забезпечення проведення рекультиваци і забезпечить повернення земель у подальше господарське використання.

Вивчаючи правовий механізм проведення рекультивації та аналізуючи наукову доктрину, національне законодавство та нормативи ЄС, слід погодитися з позицією багатьох українських юристів-науковців про необхідність на законодавчому рівні розробити та прийняти спеціальний Закон України «Про рекультивацію земель», так як велика кількість нормативно-правових актів, які існують у цій сфері правовідносин, до кінця на юридичному рівні не врегульовують відновлення деградованих, пошкоджених земель після видобутку корисних копалин шляхом рекультивації. Відтак, доцільно було б у цьому нормативно-правовому акті окреслити чітко суб'єктно-об'єктний склад рекультиваційних правовідносин, прописати поетапну правову процедуру проведення рекультивації земель, фінансово-правовий механізм проведення рекультивації земель, інвестиційну діяльність в аспекті видобутку корисних копалин іноземними юридичними особами та їхню правову роль у рекультивації таких земель. Прийняття такого Закону могло б скасувати суттєві юридичні прогалини у цій сфері правовідносин, які існують вже протягом багатьох років на законодавчому рівні у земельному та в екологічному праві.

Отже, підписання міжнародної угоди між Україною та США щодо видобутку корисних копалин та мінеральних ресурсів на території України гостро акцентує увагу, що в правовій площині щодо рекультивації земель є безліч юридичних прогалин, які потребують на законодавчому рівні вирішення та прийняття відповідних змін у чинне земельне, екологічне та інвестиційне законодавство. Безперечно, ключовим аспектом у цьому питанні є прийняття спеціалізованого Закону України «Про рекультивацію земель», який на кінець зможе врегулювати правовий, землевпорядний, фінансовий та інвестиційний механізм проведення рекультивації земель, які зазнали деградації та пошкодження після видобутку корисних копалин. Саме врегулювання рекультиваційних правовідносин на законодавчому рівні забезпечить охорону та раціональне використання земельних ресурсів і створить умови екологічної безпеки для навколишнього природного середовища України та реалізацію положень ст. 14 Конституції України.

Список використаних джерел

1. Болоховський В. В., Хоменко Т. О. Деградація ґрунтів: нові виклики. *Охорона ґрунтів*. Спец. вип.: Матер. Міжн. наук.-практ. конф. «Екологічний вимір. Реалії впливу збройної агресії на ґрунтовий покрив України» (м. Київ, 25 липня 2023 р.). Київ, 2023. С. 5–6. *Державна установа «Інститут охорони ґрунтів України»*. URL: <https://t.ly/pZvL6>
2. Скільки коштуватиме післявоєнне відновлення агроземель України. Фахівці підрахували (02.04.2025; 11:56). *Комерсант український*. URL: <https://t.ly/7m8UQ>.
3. Гавриш Н. С. Використання, відтворення та охорона ґрунтів в Україні: теоретико-правові аспекти. Одеса : Юридична література, 2016. 396 с.
4. Кірін Р. С. Право видобування корисних копалин / ДВНЗ «Нац. гірн. ун-т». Юрид. ф-т. Дніпропетровськ : НГУ, 2011. 219 с.
5. Кулинич П. Ф. Особлива охорона земель України як основного національного багатства: теоретико-правові аспекти. *Землеустрій, кадастр*

- і моніторинг земель.* 2022. № 2. С. 97–106. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <https://t.ly/xmmF>.
6. Лісова Т. В. Правове забезпечення відновлення земель: теоретичні і практичні проблеми. Харків : Юрайт, 2020. 396 с. *Інституційний репозитарій eNULAUIR Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.* URL: <https://t.ly/-FpiL>.
 7. Мачуська І. Б., Тітова В. М., Аргатюк І. В. Рекультивация земель у сфері надрокористування в Україні: теоретико-правовий аналіз. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2024. № 4. С. 271–275. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.42>
 8. Місінкевич Л. Л., Місінкевич А. Л. Правові проблеми охорони та відновлення земель під час дії воєнного стану в Україні. *Університетські наукові записки.* 2022. № 5–6 (89–90). С. 27–34. <https://doi.org/10.37491/UNZ.89-90.3>.
 9. Оверковська Т. К. Правова охорона земель від засмічення відходами. *Право і суспільство.* 2018. № 5. С. 137–143. URL: <https://t.ly/n-whp>.
 10. Чабаненко М. М., Волох П. В., Левченко В. Р. Юридична категорія «рекультивация земель»: сучасні науково-правові підходи до законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2020. № 4. С. 110–114. URL: <https://t.ly/3PKtw>.
 11. Земельне право / за ред. М. В. Шульги. 3-тє вид. Харків : Юрайт, 2023. 592 с.
 12. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768–III. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://t.ly/32q-x>.
 13. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94–BP. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://t.ly/Sy13>.
 14. Про охорону земель. Закон України від 19.06.2003 р. № 962–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://t.ly/ahwTT>.
 15. Про землеустрій. Закон України від 22.05.2003 р. № 858–IV. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://t.ly/SLDfE>.
 16. Про затвердження Правил розроблення робочих проектів землеустрою. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 р. № 86. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://t.ly/yw9sh>.
 17. Про порядок використання коштів державного бюджету, які виділяються для проведення земельної реформи, збереження, відтворення та забезпечення раціонального використання земельних ресурсів. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.2005 р. № 659. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://t.ly/n8eDW>.
 18. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 р. № 1163-р. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://t.ly/iEYFo>.
 19. Про управління відходами видобувної промисловості та про внесення змін до Директиви 2004/35/ЄС. Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/21/ЄС від 15.03.2006 р. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL : <https://t.ly/aLrnq>.
 20. Якість ґрунту. Рекультивация земель. Загальні вимоги. ДСТУ 7941:2015. Національний стандарт України від 22.06.2015 р. *Будстандарт.* URL: <https://t.ly/MSD6Y>.
 21. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://t.ly/YxiVO>.

22. Крисак А. І. Краудінвестинг — фінансовий інструмент для забезпечення рекультивації земель. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2021. Вип. 1 (93). С. 95–102. *Index Copernicus*. URL: <https://t.ly/is6Qf>.

Надійшла до редакції 19.05.2025
Рекомендовано до друку 14.07.2025

Anna MISINKEVYCH

(Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law)

Legal Features Of Land Reclamation In Ukraine During The Reconstruction Period

The legal relations regarding land reclamation following the signing of an international agreement between Ukraine and the United States on the extraction of minerals from Ukraine's subsoil are being investigated. The article examines the ecological state of Ukraine's lands, which are degraded, damaged, and polluted due to both military actions and anthropogenic pressures. The scientist analyzes modern Ukrainian land, mining, and environmental legislation, which is related to reclamation legal relations. The scientist analyzes modern Ukrainian land, mining, and environmental legislation related to reclamation legal relations. The international legal experience of legislative support for the reclamation of land plots affected by mineral extraction is also studied, namely in EU countries, and it is proposed to borrow the development and adoption of a nationwide program for soil protection and reclamation at the state level. It is such a regulatory and legal document in the form of an international agreement between the USA and Ukraine that will be able to ensure the priority of environmental safety requirements and the rational use and protection of lands by the provisions of land legislation and the goals of sustainable development of Ukraine in the future after the reconstruction of our state. The article proposes amendments to the tax legislation of Ukraine regarding the establishment of preferential conditions for taxation of land plots that, after mining operations, are degraded, damaged, and polluted and require reclamation by means of a phased restoration of their landscape structure. Such a legal mechanism will ensure a reduction in the financial burden on investors and will serve as a certain guarantee for the effective restoration of such lands. In terms of the investment attractiveness of Ukrainian lands for investors in mineral extraction and subsequent land restoration through reclamation, it is proposed to introduce crowd investing at the legislative level as an effective economic mechanism for external investment in our land resources. It is widely used in EU countries as an economic and legal mechanism to support and develop the investment fund of the respective state.

Keywords: land, land plot, land protection, land restoration, land reclamation, international agreement, land taxation, crowd investing, land degradation, land damage, soil protection and reclamation program.